

Gmina Lisów

Żółta Dama

Kto żyje nad Liwem

Gmina Liw, położona we wschodniej części województwa mazowieckiego na historycznej granicy Mazowsza i Podlasia, oddalona jest ok. 70 km od Warszawy. Gmina ma charakter typowo rolniczy, składa się z 23 sołectw, w których zamieszkuje 7700 osób. Powierzchnia jej wynosi około 170 km^2. Przez teren Gminy przebiegają ważne trasy komunikacyjne: droga krajowa nr 62 z Wyszkowa n/d Bugiem, przez Łochów w kierunku Drohiczyna oraz trzy drogi wojewódzkie: Warszawa-Dobre-Liw; Węgrów-Siedlce i Węgrów-Grębków łącząca się z drogą międzynarodową Warszawa-Terespol.

Historia Liwa rozpoczyna się od powstania w XIII wieku drewnianej warowni, przebudowanej na zamek murowany na przełomie XIV i XV wieku przez księcia mazowieckiego Janusza I Starszego. Na obszarze Ziemi Liwskiej znajdowały się trzy miasta: Liw Stary, Liw Nowy i Dobre oraz 177 wsi, których lata świetności przypadły na wiek XVI. Miasta rozwijały się dzięki handlowi, kwitło rzemiosło. Działania wojenne w XVII i XVIII wieku spustoszyły Ziemię Liwską, która już nigdy nie odzyskała dawnego znaczenia. Podział administracyjny kraju przeprowadzony w 1975 roku utworzył w obecnym kształcie Gminę Liw z siedzibą władz gminy w Węgrowie.

Herb Ziemi Liwskiej to biało-złota tarcza, a na niej pół orła czerwonego i pół niedźwiedzia czarnego, połączonych grzbietami i koroną obejmującą obie głowy. Herb ten jest obecnie herbem Gminy Liw.

Współczesna strategia rozwoju gminy ukierunkowana jest na ochronę środowiska i poprawę infrastruktury. Działania te mają za zadanie zachowanie pięknej i unikatowej przyrody

oraz polepszenie jakości życia mieszkańców Gminy. Około 50% terytorium Gminy Liw stanowią obszary prawnie chronione. Do obszarów tych zalicza się:

• rezerwat przyrody „**Kantor Stary**" (95,4 ha), położony w obrębie Leśnictwa Ruchna. Ochronie podlegają lasy sosnowo-jesionowo-dębowe, występuje kilka gatunków storczyków i wawrzynka wilczełyko. Na terenie rezerwatu można spotkać m.in. krogulca, brodźca samotnego , jelenie, dziki i sarny, łosie, daniele, borsuki, jenoty, zające i lisy;

• **Nadbużański Park Krajobrazowy**, obejmujący północną część gminy i zajmujący obszar 1610 ha, w tym 805 ha otuliny tego parku. Cechą charakterystyczną Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego jest duże zróżnicowanie krajobrazu. Za największy jego walor uznawana jest meandrująca dolina Bugu wraz z licznymi starorzeczami, wyspami i stromymi skarpami na brzegach.

• **Siedlecko-Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu** (7700 ha), zajmujący niemal połowę powierzchni gminy, rozciąga się na południe od Węgrowa i miejscowości Liw. Charakteryzuje się on bogactwem gatunków roślinnych, zwłaszcza w zakresie roślin naczyniowych.

• **Natura 2000** - obszar Doliny Liwca na całej swej długości, na podstawie tzw. Dyrektywy Ptasiej, zaliczany jest do europejskiej sieci ochrony przyrody Natura 2000. Na terenach tych występują zespoły lęgowe ptaków objętych ochroną całkowitą i częściową, a także gatunki zaliczane do rzadkich takie jak: cyraneczka, cyranka, czajka, kulik wielki, rybitwa białowąsa, brodziec piskliwy, rycyk, bocian biały, krzyżówka, błotniak stawowy, derkacz, sieweczka rzeczna, rybitwa czarna, podróżniczek, strumieniówka, ortolan. ■

Ślady prehistorii

Prowadzone na terenie Gminy Liw badania archeologiczne odkryły ślady pobytu osad ludzkich na tych terenach już od epoki kamienia, tj. na ok. 10 tys. lat p.n.e. Obszar ten, dzięki rzece Liwiec i otaczającej dolinie, stanowił bardzo atrakcyjny teren dla osadnictwa, a w czasach starożytnych był ważnym szlakiem komunikacyjnym. Odkryto ślady osadnictwa w miejscowościach takich jak: Liw, Jarnice, Kucyk, Witanki czy Ruchna. Najciekawszego odkrycia dokonano w Jartyporach gdzie prowadzone były wykopaliska archeologiczne przez Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie. Odkryto pozostałości wielkiego cmentarzyska z tzw. okresu wpływów rzymskich. Na cmentarzysko natrafiono przy okazji eksploatacji piasku i żwiru. Wykopano m.in. piękną srebrną zapinkę, naszyjniki z barwnych paciorków szklanych, potłuczone naczynia gliniane, przedmioty z brązu, mosiądzu, żelaza, kości, fragmenty szkła.

Miejscowości Gminy Liw

Liw

Nazwa miejscowości pochodzi prawdopodobnie od słowa z języka Bałtów, oznaczającego bagna, teren bagienny, gdyż pierwotnie osadę otaczały rozlewiska rzeki Liwiec. W wiekach XI - XII w obawie przed Jaćwingami, a później przed Litwinami wzdłuż Liwca powstały grody obronne, a wśród nich Liw. Był to jeden z głównych punktów obronnych Mazowsza. Bliskość granicy z Wielkim Księstwem Litewskim oraz przebiegający tędy szlak z Wilna do Warszawy sprzyjał rozwojowi handlu i osadnictwa. Prawa miejskie Liw uzyskał ok. 1350 roku. Pod koniec XVI i na początku XVII wieku był dużym ośrodkiem, gdzie rozwijało się rzemiosło i handel zbożem. Raz w tygodniu odbywały się targi, a trzy razy do roku jarmarki. Wraz ze wzrostem miasta rozrosło się również przedmieście, które w latach 1453-1789 było odrębnym miastem pod nazwą Liw Nowy.

„Potop" szwedzki, epidemie, pożary, zabory oraz udział mieszkańców w powstaniu styczniowym stopniowo doprowadziły do degradacji i upadku miasta, które ostatecznie w 1869 roku straciło prawa miejskie. O dawnej świetności Liwa świadczą ocalałe zabytki oraz kultywowany zwyczaj wyboru dwóch

sołtysów - osobno dla Liwa I i Liwa II na wzór istniejących dwóch miast Liwa Nowego i Liwa Starego, które posiadały dwa odrębne samorządy miejskie.

Najcenniejszym zabytkiem Liwa jest fragment gotyckiego zamku obronnego zbudowanego ok. 1429 roku. Na części jego fundamentów powstał w 1782 roku barokowy dwór - siedziba kancelarii starostwa, w którym obecnie mieści się Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie. Zamek przez wieki swego istnienia przetrwał najazdy, zniszczenia i rozbudowy. W czasie II wojny światowej władze niemieckie postanowiły rozebrać pozostałości zamku aby pozyskać cegłę na budowę obozu śmierci w Treblince. W realizacji tych planów przeszkodził im archeolog - amator Otto Warpechowski, który przekonał okupantów o krzyżackim rzekomo pochodzeniu budowli. Dzięki temu nie tylko nie rozebrano twierdzy ale nawet rozpoczęto jej odbudowę, ukończoną ostatecznie w 1961 r. Obecnie Muzeum Zbrojownia posiada bogate i bardzo interesujące zbiory broni białej, palnej i drzewcowej z XV-XX wieku oraz zbiory malarstwa i grafiki batalistycznej, kolekcję portretu sarmackiego, a także zabytkowe meble i tkaniny. Zamek i jego otoczenie tworzą niepowtarzalny klimat, który zdobył rzeszę miłośników i sympatyków tego przepięknego miejsca.

Niemal każdy zamek, pałac czy dwór posiada swoją legendę, zjawę czy ducha. Liw też ma „swojego ducha". Legenda głosi, że jest nią Żółta Dama czyli Ludwika z Szujskich-Kuczyńska, której

Ruiny zamku w Liwie,
sztych F. Brzozowskiego z 1881 r.

portret zdobi hol Muzeum. Żona kasztelana zagubiła kolejno trzy piękne pierścienie ofiarowane jej przez męża. Ponieważ Dama nie potrafiła wyjaśnić co się stało z klejnotami, mąż oskarżył ją o zdradę. Trybunał skazał Ludwikę na śmierć przez ścięcie. Po jej straceniu znaleziono pierścienie w gnieździe sroki. Mąż dręczony wyrzutami sumienia rzucił się z wieży. Od tej pory nocą można spotkać Żółtą Damę, która pokazuje czyste dłonie na znak swej niewinności.

Drugim cennym zabytkiem Liwa jest kościół parafialny św. Leonarda Opata wzniesiony w stylu neogotyckim w latach 1905-1907 wg projektu Józefa Piusa Dziekońskiego. Kościół posiada przepiękne gwiaździste sklepienie, które opiera się na ośmiobocznych filarach. Z dawnych świątyń liwskich zachowała się marmurowa chrzcielnica z 1646 roku oraz ołtarze boczne Świętego Leonarda i Matki Boskiej Różańcowej z końca XVII wieku. Wokół kościoła umieszczone są tabliczki z wierszowanymi sentencjami ks. Karola Rafała Leszczyńskiego o treści ekologicznej, mające unikatowy charakter edukacyjny, np.:

„Starsi dzieci nauczajcie drzew marnować im nie dajcie"
„Azot przez liście wchłaniają i powietrze odświeżają".

Mimo licznych zawieruch wojennych, pożarów i innych kataklizmów na terenie Liwa zachowała się również architektura drewniana - domy oraz zabudowania gospodarcze z XIX i początku XX wieku. Domy mają układ szerokofrontowy, z sienią pośrodku i gankiem na osi. Występują także chałupy wąskofrontowe, tzw. trojaki z izbą, alkierzem i sienią wewnątrz.

Zabudowa ma charakter głównie wiejski, w skład siedlisk wchodzą budynki gospodarcze: stodoły, spichlerze, obory. Część zabudowy zachowała jednak charakter miejski, ponieważ w obrębie niektórych posesji znajdują się jedynie domy mieszkalne oraz spichlerze, kuchnie letnie itp., natomiast stodoły i zabudowania gospodarcze zlokalizowane były na obrzeżach miejscowości, czego wymagały przepisy przeciwpożarowe narzucane mieszkańcom przez prawo miejskie.

W centrum wsi mieści się Liwskie Centrum Kultury, gdzie swoją siedzibę ma Gminna Biblioteka, Ochotnicza Straż Pożarna wraz z orkiestrą, Stowarzyszenie Kobiet „Liwianka" oraz klub sportowy „LIVIA LIW". W tej miejscowości funkcjonuje szkoła podstawowa oraz przedszkole. Prężnie działającym stowarzyszeniem jest OSP, która zrzesza ludzi młodych, ambitnych, oddanych pracy społecznej. Najbardziej rozsławia Liw Orkiestra Dęta Ochotniczej Straży Pożarnej, która występuje na terenie całego kraju. Mimo krótkiego istnienia, od 2007 roku odnosi sukcesy na przeglądach wojewódzkich i regionalnych. Na repertuar orkiestry składają się utwory patriotyczne, religijne, ludowe i koncertowe. Jej kapelmistrzem jest Piotr Szczepanik - absolwent Akademii Muzycznej im. Fryderyka Chopina w Warszawie. ■

http://www.orkiestra.liw.pl

Pałac w Starejwsi

Starawieś

Miejscowość położona jest ok. 9 kilometrów na północny zachód od Węgrowa przy drodze krajowej nr 62. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1473 roku, gdy wymieniana jest jako Jakimowice. W XVI wieku otrzymała nazwę Starawieś, w późniejszym czasie (od XIX wieku) pisaną rozdzielnie: Stara Wieś. W 2003 roku przywrócono miejscowości historyczną nazwę Starawieś. Na przestrzeni wieków właścicieli Starejwsi było wielu począwszy od możnego litewskiego rodu Kiszków, następnie rodu Radziwiłłów, Krasińskich, Ossolińskich, Jezierskich i Golicynów. Ostatnimi właścicielami Starejwsi (do 1945 roku) byli Franciszek Radziwiłł i Zofia de Gren z Wodzickich Radziwiłłowa. W czasie okupacji cały majątek został zajęty przez Niemców, a po wojnie znacjonalizowany.

Najważniejsze zabytki Starejwsi to:

- neogotycki pałac przebudowany z barokowego w latach 1841-1843 przez Ludwika Martiniego dla księcia Sergiusza Golicyna. Pierwszą rezydencję wybudowano dla Radziwiłłów w początkach XVII wieku, później była ona wielokrotnie przebudowywana i modernizowana. Wokół pałacu rozciąga się park ze stawami i bogatą roślinnością. Od 1966 roku obiekt stanowi własność Narodowego Banku Polskiego, który przeprowadził rewaloryzację zespołu, przywracając pałacowi dawną świetność. Wewnątrz pałacu na uwagę zasługują m.in. piece kaflowe z kafli neorenesansowych lub neogotyckich, kominki żeliwne w oprawie z piaskowca i marmuru oraz bogato zdobione pomieszczenia.

- kościół parafialny pw. Św. Michała Archanioła, który został wybudowany w latach 1866-71 wg projektu Bolesława Podczaszyńskiego. W ołtarzu głównym znajduje się obraz z XVIII wieku, przedstawiający św. Michała Archanioła, namalowany prawdopodobnie przez Szymona Czechowicza.

Piękny pałac i kościół to wizytówki Starejwsi, która zmienia również swoje teraźniejsze oblicze. W ostatnim okresie odnowiono remizę strażacką i siedzibę biblioteki, podnosząc ich estetykę i funkcjonalność. Na terenie wsi funkcjonuje szkoła podstawowa i przedszkole. Spośród innych miejscowości gminy, Starawieś wyróżnia fakt posiadania dwóch rodzinnych zakładów produkcyjnych, a mianowicie masarni i piekarni. W związku z tym klęska głodu nie grozi Starejwsi. ■

Kościół parafialny pod wezwaniem
Podwyższenia Krzyża Świętego

Wyszków

Dobra Wyszkowa wraz z pałacem należały do rodu Ossolińskich. Rezydencja nie zachowała się, prawdopodobnie została rozebrana po I wojnie światowej. Najciekawszy zabytek to późnobarokowy kościół parafialny pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego ufundowany w 1788 r. przez Aleksandra Macieja Ossolińskiego, miecznika wielkiego litewskiego. Kościół posiada ciekawe wnętrze barokowo-klasycystyczne z obrazami słynnych malarzy: Szymona Czechowicza i Franciszka Smuglewicza.

Warto zobaczyć również kapliczki przydrożne z końca XVIII w., które usytuowane są w różnych miejscach wsi, tworzące pewną całość. Pierwsza kapliczka stoi nad Liwcem przy moście z figurą Św. Jana Nepomucena patrona chroniącego przed powodzią, druga przy drodze do Węgrowa z figurą Św. Floriana patrona strażaków, chroniącego przed pożarem oraz stojąca na wschodnim krańcu wsi kapliczka Św. Notburgi patronki głodnych i chorych. Takie usytuowanie kapliczek i dobór świętych świadczy o trosce o bezpieczeństwo wsi. Święci mają chronić Wyszków przed najgroźniejszymi kataklizmami czyli: powodzią, pożarem i głodem.

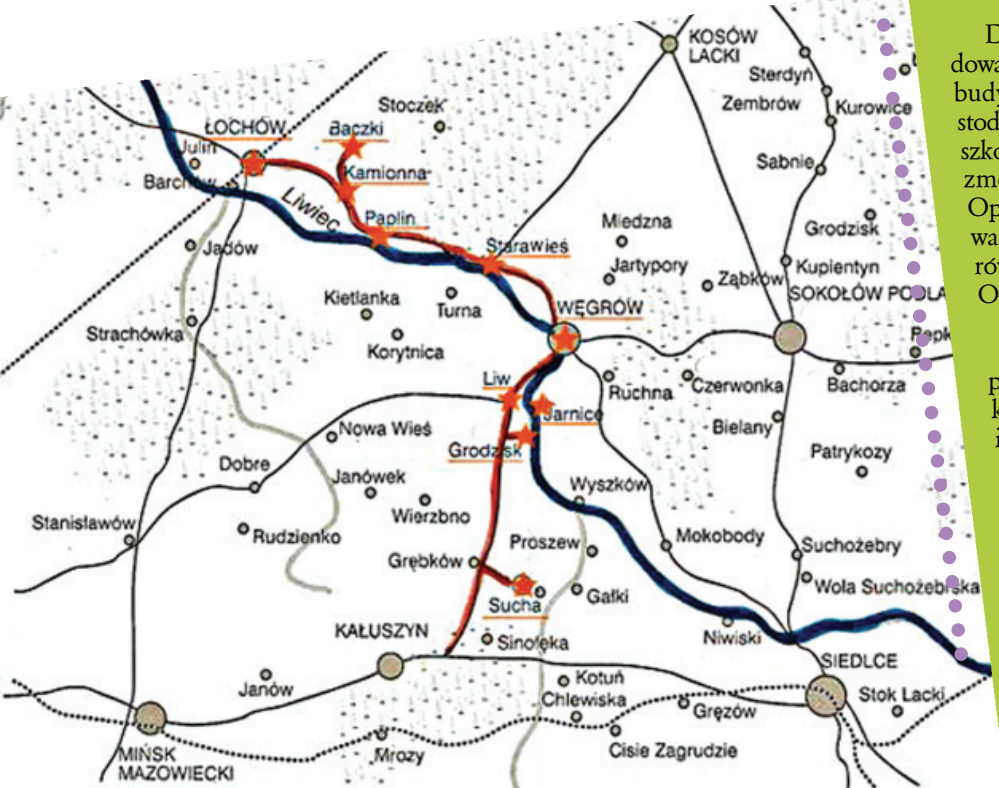
Wyszków jest piękną miejscowością położoną nad Liwcem, w której funkcjonuje szkoła podstawowa, posiadająca wielofunkcyjne boisko sportowe ze sztuczną nawierzchnią, przedszkole, nowy ośrodek zdrowia, punkt apteczny oraz Ochotnicza Straż Pożarna. □

Figura
Św. Floriana
patrona strażaków

Ruchna

Majątek Ruchna należał do hrabiów Łubieńskich. W 1944 r. istniejący piękny drewniany pałac został spalony. Po wojnie na miejscu folwarku utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne.

Do dnia dzisiejszego zachowały się głównie zabudowania podworskie: czworak murowany z 1890 roku, budynki gospodarcze z końca XIX wieku (obory, stodoły, spichlerz) oraz budynek przedszkola (dawniej szkoły) z 1906 roku, który w ostatnim czasie został zmodernizowany i jest wizytówką miejscowości. Oprócz przedszkola funkcjonuje szkoła podstawowa z nową salą gimnastyczną. Na terenie wsi działa również klub sportowy „RYWAL" Ruchna oraz Ochotnicza Straż Pożarna.

Od niedawna mieszkańcy tej miejscowości rozpoczęli nową inwestycję, a mianowicie budowę kościoła. Świątynia powstaje dzięki ofiarności i pracy jej mieszkańców.

Drewniany kościółek pod wezwaniem św. Jakuba w Jarnicach z 1738 r.

Jarnice

Miejscowość z wiekową historią. W 1388 roku nadana została przez króla Władysława Jagiełłę oraz przekazana katedrze wileńskiej jako uposażenie. Wieś położona 4 km od Węgrowa posiadająca bardzo ciekawe ukształtowanie terenu. Z jednej strony są tu piaszczyste wzgórza porośnięte sosnowym lasem, a z drugiej rzeka Liwiec z przyległymi naturalnymi łąkami. Różnica poziomów pomiędzy najniższym punktem nad rzeką, a najwyższym wynosi ok. 20 m. Przybywając do Jarnic warto zobaczyć piękny drewniany kościółek z 1738 r., który został przeniesiony tu ze wsi Budzieszyn po 1819 r. Kościółek usytuowany jest w pobliżu rzeki Liwiec na wysokiej skarpie i otoczony czynnym cmentarzem grzebalnym. W miejscu tym został zachowany dawny układ przestrzenny - świątynia i wokół niej cmentarz.

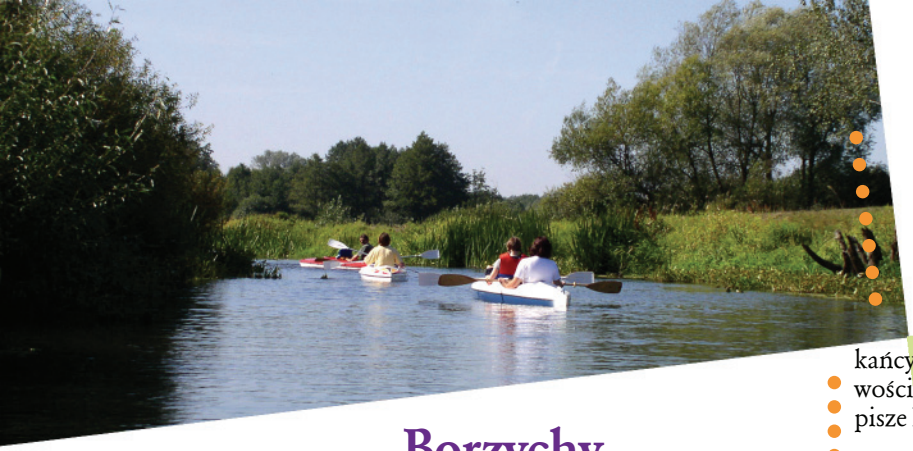
Jartypory

Miejscowość położona przy trasie z Węgrowa do Kosowa Lackiego, dawniej folwark wydzielony z dóbr Miedzna. Jej obszar stanowi enklawę nie powiązaną terytorialnie z pozostałym terenem Gminy Liw. Od zachodu i południa wieś otoczona jest lasami.

W centrum wsi znajduje się zabytkowy drewniany dworek z początku XIX w. własność rodziny Rawicz-Ostrowskich, obecnie mieści się tam szkoła podstawowa.

Z innych ciekawych zabytków architektury można wymienić zespół gorzelni z końca XIX wieku, w skład którego wchodzi murowana gorzelnia, murowany magazyn spirytusu oraz domy z przełomu XIX i początku XX wieku.

Współczesne Jartypory to bardzo ładna wieś gdzie prężnie działa Ochotnicza Straż Pożarna oraz Klub Sportowy „Tajfun Jartypory" odnoszący sukcesy w piłce nożnej.

Borzychy

Najbardziej na północ wysunięta część Gminy Liw, położona przy drodze krajowej nr 62. Urokliwe położenie wsi nad rzeką Liwiec, wśród łąk i lasów przyczyniło się do powstania niespotykanego w innych wsiach gminy rozwoju zabudowy letniskowej. W sezonie letnim liczba mieszkańców znacznie się zwiększa. Borzychy to bardzo aktywne sołectwo, gdzie działa OSP, Klub Kobiet „Borówczanki", Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Wsi Borzychy. W 2011 roku wieś została wyróżniona przez Wojewodę Mazowieckiego w konkursie na najaktywniejsze sołectwo. W miejscowości tej odbywają się festyny, dożynki, sprzątanie Borzych.

Przyroda, klimat i atmosfera jaką tworzą jej mieszkańcy przyciąga turystów i letników. Mieszkańcy tej miejscowości są również utalentowani poetycko. I tak o swej wsi pisze Pani Maria Bączek...

Przy głównej trasie
Z Węgrowa blisko
Leży miejscowość
Jak uzdrowisko.
Wśród pól i lasu
Jest rozciągniona
I piękną rzeką
Wzdłuż otoczona.
Dużo zieleni
I zdrowe powietrze,
Kto raz tu przyjedzie
Chętnie wraca jeszcze.
Czas miło tu płynie
Nikt się też nie nudzi,
A to za sprawą
Pomysłowych ludzi.
Chociaż są zmęczeni
I ciężko pracują,
Lubią się zabawić
I chętnie świętują.
Mieszkańcy tej wioski
Są bardzo gościnni,
Wrażliwi, otwarci
Na potrzeby innych.
Trzymają się razem
Jak dobra rodzina,
Bo razem jest łatwiej
I tak trzeba trzymać.
Każdy turysta
To nam zazdrości,
Że jest tylko gościem
W tej miejscowości.
Więc bez namysłu
Odgadniesz chyba,
Jak ta miejscowość
się nazywa ?

Podróże po Gminie

Obszar pogranicza mazowiecko-podlaskiego jest niezwykle interesujący kulturowo i przyrodniczo, o bogatej historii, odznaczający się dużą liczbą wysokiej klasy zabytków skoncentrowanych na stosunkowo niewielkiej przestrzeni. Przez teren Gminy Liw przebiegają trasy i szlaki turystyczne.

Szlak Doliny Liwca

Aby poznać tereny Gminy i regionu można wybrać się w podróż Szlakiem Doliny Liwca, który rozpoczyna się w punkcie połączenia drogi wojewódzkiej nr 697 z E-30 (Warszawa-Terespol). Szlak ten przebiega drogami wojewódzkimi nr 697 i 637 oraz drogą krajową nr 62.

Odgałęzienia szlaku:

- początek w punkcie połączenia drogi E-30 (Warszawa-Terespol) z drogą wojewódzką nr 697 - Trzebucza-Grębków (Sucha)-Grodzisk-Liw-Węgrów,
- początek w Węgrowie droga nr 62 - Starawieś, Paplin, Kamionna (Baczki), Łochów, Gwizdały,
- początek w punkcie połączenia drogi Chodów-Mokobody-Budziszyn-Węgrów.

Szlak ten obejmuje najciekawsze zabytki i miejsca Gminy Liw oraz przepiękną przyrodę.

Szlak Wielkiego Gościńca Litewskiego

W XVII i XVIII wieku bardzo ważny trakt pocztowo-handlowy z Warszawy do Wilna. Trwają prace nad reaktywowaniem tego historycznego szlaku. Trasa jego wiedzie ze stolicy Polski przez Sulejówek, Stanisławów, Dobre, Liw, Węgrów, Sokołów Podlaski, Granne, Brańsk, Bielsk Podlaski, Białystok, Sokółkę, Kuźnicę Białostocką i przechodzi na teren Litwy prowadząc do Wilna. Na szlaku tym można spotkać różnorodną kulturę, unikatowe zabytki, perły architektury oraz piękne krajobrazy.

Spływ Liwcem

Rzeka Liwiec jest lewobrzeżnym dopływem Bugu o długości 142 km. Posiada dwa źródła w miejscowości Sobicze i Zawady, a ujście znajduje się w pobliżu Kamieńczyka. Na terenie Gminy Liw szerokość rzeki waha się w granicach 5-20 metrów, a głębokość zmienna do 3 metrów. Dolina Liwca jest obszarem o wysokich walorach przyrodniczych. Liwiec jest bardzo urokliwy przez liczne piaszczyste wydmy, podmyte wysokie brzegi, a przede wszystkim przez swoje niepowtarzalne meandry. Walory jakie posiada rzeka sprawiły,

Organizatorami spływów są:

- **Bożena i Henryk Sopyła**, Starawieś, ul. Ogrodowa 18a, tel. 25 691 93 36, kom. 695 213 314, www: http://sopylowka.republika.pl
- **Grzegorz Bronisz**, Węgrów, ul. Słoneczna 25, kom. 792 240 412, e-mail: grzesiekbronisz@op.pl

że amatorów spływów kajakowych ciągle przybywa. Spływ pozwala na pełny relaks oraz dostarcza wielu emocji i wrażeń.

Sowia Góra

Jadąc z Jarnic w kierunku Wyszkowa spotkamy kierunkowskaz z napisem Sowia Góra i wydaje się, że nic osobliwego i ciekawego nie może tam nas spotkać. Przekonamy się dopiero gdy skręcimy i wjedziemy w polną dróżkę aby znaleźć się na szczycie wzniesienia. Widok, jaki z tego miejsca się roztacza, zachwyci każdego. Sowia Góra jest wzniesieniem morenowym o wysokości 145 m n.p.m. górującym nad roztaczającą się u jej podnóży Doliną Liwca. Z tego wzgórza można podziwiać meandrujące wody rzeki Liwiec, piękną dziewiczą przyrodę. Jest to miejsce gdzie niezależnie od pory roku czy dnia widoki są niezapomniane, można tu podziwiać zachody słońca, mgły nad doliną oraz piękną zieleń. Sowią Górę upodobali sobie nie tylko miłośnicy przyrody ale także pasjonaci fotografii i paralotniarze. U jej podnóża można spotkać wędkarzy oraz kajakarzy, którzy płynąc z Wyszkowa do Liwa zatrzymują się w tym miejscu aby odpocząć i podziwiać to piękne i urokliwe miejsce.

Przeżyj prawdziwą przygodę w autentycznej Indiańskiej Wiosce w Borzychach !!!

Prawie każdy z nas kiedyś bawił się w Indian i marzył, by choć raz móc znaleźć się w prawdziwym indiańskim obozie. Marzenie to można zrealizować we wsi Borzychy gdzie funkcjonuje obozowisko Indian z Wielkich Równin Ameryki Północnej (Siuksowie, Arapaho, Czejenowie, Paunisi, Czarne Stopy).

Wśród indiańskich namiotów tipi, w których znajdują się misternie wykonane przedmioty (stroje, broń, sprzęty codziennego użytku), można zobaczyć również indiańską kuchnię, saunę, warsztat pracy. Większość z nich to repliki przedmiotów, wykorzystywanych przez Indian z regionu Wielkich Równin i wykonane z tego samego materiału, co oryginały: drewno, pióra, koraliki, kolce igłozwierza, skóra, włosy, barwniki.

Gry i zabawy to ćwiczenia, które przygotowywały w dawnych czasach dzieci i młodzież indiańską do dorosłego życia. Wielokrotnie od sprawności fizycznej zależało życie nie tylko jednostek, ale i całego plemienia. I tak w tej wiosce można spróbować swoich sił w wielu niezwykłych indiańskich konkurencjach. W kulturze Indian nie istniało słowo pisane. Istniał jedynie przekaz ustny. Dla najmłodszych bardzo często były to legendy, które w Borzychach można usłyszeć z towarzyszeniem prawdziwego indiańskiego fletu. Istnieją setki indiańskich tańców, o różnym stopniu trudności. Bardzo często były to całe przedstawienia, odtwarzające polowania, wojny, zwiady, życie zwierząt. Istniały też tańce „towarzyskie". Część tych tańców można również zobaczyć będąc w Borzychach. ■

• **Atras Paweł**, Liw, ul. Batorego 1,
tel. 514 220 035, e-mail:asiula995@onet.pl

• **Oddział PTTK** w Węgrowie, Aleja Siedlecka 10, 07-100 Węgrów
tel./fax 25 792 48 33, kom. 608 191 645, e-mail: pttkwegrow@op.pl

Imprezy plenerowe

Festyn archeologiczny

Gmina Liw może poszczycić się przepiękną przyrodą, cennymi zabytkami, a także wspaniałymi imprezami kulturalno-artystycznymi. Rolę ośrodka kultury w gminie pełni Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie. Muzeum organizuje cykliczne imprezy plenerowe, koncerty muzyki, plenery malarskie, wystawy fotograficzne.

Bardzo ciekawym wydarzeniem są festyny archeologiczne, organizowane na przełomie maja i czerwca. Są to imprezy edukacyjno-artystyczne, których celem jest prezentacja historii i archeologii w formie przystępnej i ciekawej dla młodego odbiorcy. Uczestnicy Festynu poznają różne aspekty życia w dawnych wiekach m.in. poprzez: pokazy walk, prezentacje różnych typów uzbrojenia, scenki rodzajowe. Na festynach nie może zabraknąć pokazów rzemiosła oraz warsztatów interaktywnych takich jak: warsztaty garncarskie, dziegciarstwo, rybactwo, produkcja papieru czerpanego, tkactwo, kowalstwo, bursztyniarstwo, mincerstwo.

Tematyka festynów jest różnorodna, m.in. odbyły się festyny o nazwie: **„Rzym, czyli korzenie Europy”** (2003), **„W mundurze Napoleona”** (2005), **„Sagi Wikingów”** (2006), **„Potop szwedzki”** (2007), **„Z Liwa pod Grunwald**, 1410-2010” (2010), **„Hej, kto Polak na bagnety!”** (2011), **„Powrót do źródeł - Rzym starożytny”** (2012). □

Turniej Rycerski na Zamku w Liwie „O Pierścień Księżnej Anny”

Turniej ten organizowany jest od 2001 r. przez Bractwo Rycerskie Ziemi Mazowieckiej i Podlaskiej oraz Muzeum Zbrojownię na Zamku w Liwie. Biorą w nim udział przedstawiciele bractw rycerskich z całej Polski a także z zagranicy. Program imprezy jest bardzo urozmaicony, składa się na niego m.in. konkurs bojowy-pojedynki, walki zespołowe pięcioosobowych drużyn - tzw. bohurt, turniej łuczniczy i kuszniczy, zapasy, wielobój rycerski, pokazy rycerzy konnych, a także inne atrakcje: koncerty, konkursy stroju średniowiecznego, pokazy tańca ognia. Największą atrakcją turniejów są inscenizacje bitew nawiązujące do historii zamku w Liwie. Bierze w niej udział nawet 100 rycerzy jednocześnie. W turnieju biorą udział również widzowie, których liczba w ciągu dwóch dni sięga 10 000 osób. Z myślą o nich organizowany jest jarmark średniowieczny z rekwizytami średniowiecznymi (broń, stroje, biżuteria) i gastronomia. □

Międzynarodowy zlot motocyklowy „GRYF PARTY”

W Liwie możemy również podziwiać piękne motocykle na zlocie motocyklowym „Gryf Party” corocznie organizowanym przez Klub Motocyklowy „Gryf” z Siedlec. Impreza przyciąga użytkowników ale także sympatyków tych pięknych maszyn. Na zlocie odbywają się m.in.: parady z pochodniami, rajdy krajoznawcze „Szlakiem Doliny Liwca”, wystawy zabytków motoryzacji, pokazy rycerskie i pirotechniczne oraz koncerty muzyki. Można zwiedzić zamek z przewodnikiem, nabyć gadżety i odzież motocyklową.

Plenery malarskie

Od kilku lat w naszym regionie organizowane są międzynarodowe plenery malarskie. W 2010 r. odbył się w Liwie III Międzynarodowy Plener Malarski „Zamkowe opowieści”. Uczestniczący w nim twórcy z Polski, Ukrainy i Białorusi skoncentrowali swoją uwagę na zamku liwskim oraz pejzażu Liwa i okolic, czego owocem była seria prac pokazujących w nowym, często odkrywczym ujęciu znane nam od lat motywy. Dotychczasowe plenery zyskały szeroki oddźwięk u odbiorców sztuki oraz w mediach. W planach są dalsze edycje tego niezwykle wartościowego przedsięwzięcia.

Tekst: Katarzyna Żelazowska
Opracowanie graficzne i skład: Mirosław Zdrodowski
Zdjęcia: Roman Postek, Bogusław Szymański, Grzegorz Wołynka, Aleksandra Żelazowska

Wydawca: Gmina Liw
ul. Mickiewicza 2, 07-100 Węgrów,
tel.: 25 792 28 21, 792 28 05, 792 24 77, 792 33 62, fax 25 792 28 21,
e-mail: admin@liw.pl
www.liw.pl

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie
Folder współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4-LEADER
Działanie 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2007-2013 - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Kto żyje nad Liwcem

Gospodarstwa agroturystyczne

Danuta Bereza
Borzychy, ul. Podlaska 8, tel.: 25 691 77 52, kom. 504 292 829,
Dla gości przygotowano wolnostojący, drewniany dom, gdzie do dyspozycji są: 2 pokoje 3-os.,1 pokój 2-os., łazienka i dostęp do kuchni. Gospodyni proponuje obiady. Oferta aktualna cały rok.

Bożena i Henryk Sopyła
Starawieś, ul. Ogrodowa 18a, tel.: 25 691 93 36, kom. 695 213 314,
strona www: http://sopylowka.republika.pl/
Na terenie posesji znajduje się sad i staw. Możliwość jazdy konnej. Do dyspozycji gości są: 1 pokój 2os., 2 pokoje 3-os., 2 łazienki, kuchnia. Oferta aktualna przez cały rok.

Andrzej Trukawka
Starawieś, ul. Kościelna 23, tel.: 25 691 94 42, kom. 785 182 409,
e-mail: trukawka.marek@wp.pl
Możliwość jazdy konnej i zorganizowania „Zielonej Szkoły". Do dyspozycji gości dom wolnostojący, a w nim 3 pokoje 2-os., kuchnia i łazienka. Oferta aktualna cały rok.

Jolanta Gronda
Starawieś, ul. Węgrowska 23, tel.: 25 691 94 31, kom. 698 326 735
Do dyspozycji gości 2 pokojowe 3- osobowe i łazienka. Oferta aktualna cały rok.

Sylwester Rowicki
Starawieś, ul. Węgrowska 60, tel.: 25 691 77 34, kom. 505 306 630,
e-mail: sylwek-r@tlen.pl
Do dyspozycji gości 5 pokoi dla 16 osób, łazienki, kuchnia z pokojem jadalnym. Wyżywienie do uzgodnienia. Oferta aktualna cały rok.

Krystyna Hardejewicz
Borzychy, ul. Wiejska 43, tel. 25 691 77 86.
Do dyspozycji gości są 2 pokoje 2-os., łazienka i dostęp do kuchni. Gospodyni oferuje obiady. Oferta aktualna w sezonie letnim.

Grzegorz Rostek
Starawieś, ul. Ogrodowa 16, tel.: 25 793 19 22, kom. 509 640 269
W gospodarstwie staw z możliwością łowienia ryb. Do dyspozycji gości 4 pokoje dla 10 osób, łazienka, kuchnia. Wyżywienie całodzienne. Oferta aktualna cały rok.

Zbigniew Skórka
Starawieś, ul. Kościelna 24, tel. 25 691 93 31
Do dyspozycji gości 3 pokoje dla 5 osób, łazienka, kuchnia. Wyżywienie całodzienne. Możliwość rozbicia namiotów i postawienia przyczepy kempingowej.
Oferta aktualna cały rok.